

3465

उपदेशसागर

ग्रन्थकार.

कवि नरसिंहराम जेठालाध.

साहाय्य नागर

द्वितीय-पाठ्य-समूह

૩૬૭૬

ઉપદેશ સાગર.

રચનાર.

કવિ નરસિંહરામ જોષાભાઈ.

સાહોદરા નાગર

દેવળીયા-તાલુકે અમરેલી

દ્વારે.

સદુપદેશ કવિતા વિષે લખીયો આમૈં લેશ;
હરિજન વાંચો હેતથી હાથે ગ્રહી હમેશ.

આવૃત્તિ ૧ લી

અમદાવાદ.

યુનિયન પ્રાઈટિંગ પ્રેસમાં છાપ્યો.

સવત ૧૯૪૫.

સન ૧૮૮૯.

સર્ટિફિકેટ.

અમરેલીના જડજ સાહેબ રા.
બા. લખેછે કે.

નરસિંહરામ કૃત કવિતા મેં વાંચી છે. તેમનો અભ્યાસ સારો લાગે છે. અને કવિતામાં સર્વતા ઝડઝમક સારી આવે છે. તેની સરલતા વખાણવા જેવી છે. તેમની પદ્ધતિ ગયા સૈકાના કવિયોની છે. અને તેમાંના કોઇ સારા નમુનાની તે બરોબરી કરી શકે તેમ છે. વર્તમાનકાળની સ્થિતિ રીતિને અનુસરશે તો તેઓ તેમાં બહુ સુધારો કરી શકશે. તેમનામાં કવિતા કરવાની સહજ શક્તિનો ઝળકાર દીપી રહ્યો છે. હું તેમનો આ કામમાં જય અને ઉત્કર્ષ ચાહું છઉં. અને તેમનાં કાવ્યથી સારો સંતોષ પામ્યો છઉં.

અમરેલી-૧૧-૫-૮૯

હરિલાલ ધ્રુવ.

મેહેરખાન રા. બા. હરિલાલ હર્ષ-
દરાય ધ્રુવ. બી. એ. એલ. એલ. બી.
નિ. અમરેલી.

આપ ગુર્જરિ કવિતાના શોખીછો, આપે
મારી કવિતા વાંચી મને સંતોષ બતાવી
ઉત્સાહ આપ્યો છે એ આપના અધિક ઉ-
પકારના કિંચિત બદલામાં આ લઘુ પુસ્તક
આપને અર્પણ કરું છું.

લી૦ આપનો આભારી,
નરસિંહરામ જેઠાભાઈ.

પ્રસ્તાવના.

મેં પ્રથમ “નરસિંહરામ કૃત” એ નામની કવિતાની ચોપડી બે વરસ ઉપર પ્રગટ કરી હતી તે કેટલાક મારા મિત્રોને પસંદ પડી હતી; તેથી કવિતાનો અભ્યાસ ચાલુ રાખવાની ભળામણ મને કેટલા તરફથી થઈ હતી અમરેલીના જડજ સાહેબમે. રા. બા. હરિલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ બી. એ. એલ. એબ. બી. જેઓ કવિતાના શોખી છે તેઓએ મારી કવિતા વાંચીને સારો અભિપ્રાય આપ્યો અને કવિતાનો અભ્યાસ ચાલુ રાખવાની ભળામણ કરી, તેથી આ “સદુપદેશ સાગર” તેનું ખરું નામ જ કહીએતો “સદુપદેશ લહરી” છે તોપણ હસ્તપત્રમાં “સદુપદેશ સાગર” નામ પ્રગટ થઈ ગયું તેથી તે નામ રાખ્યું છે.

આમાં પરમેશ્વરને ભજવાના ઉપદેશના કુંડ-
 ણીયા છે. તેમાં અંતર્લાપિકા જે કાવ્યકળાનું
 અંગ ગણાય છે તેપણુ છે તથા ગૂઢાર્થ અ-
 થવા પ્રહેલિકા કહેવાય તેપણુ એમાં છે.
 પછી ચાપ્પખા ગરબીઓ વિગરે પદો છે.
 આ ચોપડી મારા દેશીભાઈઓને પસંદ
 પડશે તો વળી બીજી ચોપડીઓ હું કવિ-
 તામાં રચીને પ્રગટ કરીશ. મેં પીંગળ શાસ્ત્ર
 તથા રસાલંકારના ગ્રંથોનો અભ્યાસ વધારે ક-
 રેલો નથી તેથી મારી કવિતામાં ભૂલો હશે તે
 સજ્જન લોકો સુધારી લેશે અને જે સુધાર-
 વાની મને સૂચના કરશે તો હું તેમનો ઉપકાર
 માનીશ અને સુધારવા યોગ્ય હશે તે બીજી
 આવૃત્તિમાં સુધારીશ.

આ ચોપડી ઉતાવળથી છપાવી છે માટે
 તેમાં પણ ભૂલ રહી હશે.

આ કવિતા વિષે મને નામાંકિત કવીશ્વ-
ર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ સી. આઈ. ઇ. એ
કેટલીએક સૂચના કરી તેથી તેમનો ગુરુભાવે
ઉપકાર માનું છું.

અમદાવાદ
તારીખ ૨૧-મે. } લી૦ નરસિંહરામ જેઠાભાઈ.
સન ૧૮૮૬

ઉપદેશ સાગર.

ગૂઢાર્થ દોહરા.

- ૧ હિમ દુહિતા પતિ પુત્રનું, વાહન બ્રહ્મ રિપુસ્વાર;
ભલ્લો તેને ભાવથી, પામો ભવજલ પાર. ૧
- ૨ શૈલ સુતાપતિ પુત્ર જે, વિશ્વ વિષે વખણાય;
હૃદે ધરો શુભ રીતથી, સુખ ભોગવો સદાય. ૨
- ૩ તમરિપુ સુત આંધવ સખા, જગત વિદિતજેહોય;
ભલ્લો તેને ભાવથી, જનમ મરણ ફરિ નોય. ૩
- ૪ સારંગ બ્રહ્મ શત્રુપતિ, જગ પાલક કહેવાય;

૧ હિમ એટલે હિમાલય પર્વત, તેની દુહિતા તે પાર્વતી, તેના પતિ શંકર, તેના પુત્ર કાર્તીકસ્વામિ, તેનું વાહન મોર, તેનું ભક્ષણ સર્પ, તેને રિપુ ગરૂડ, તેના સ્વાર વિષ્ણુ.

૨ શૈલ-પર્વત. સુતા-પાર્વતી. પતિ-શંકર. પુત્ર-ગણપતિ.

૩ તમરિપુ-મૂર્ચ. સુત-કર્ણ. આંધવ-અર્જુન. સખા-કુળ. ૪ નોય-નહોય.

૫ સારંગ-મોર. બ્રહ્મ-સર્પ. શત્રુ-ગરૂડ. પતિ-વિષ્ણુ.

ભલ્લએ તેને ભાવથી, જનમ મરણ દુઃખ જાય. ૪
 ૬ મીન મિત્ર સુત પુત્રજે, વાહન તેનું જેહ;
 તાસ ભક્ષ ભગિનિપતિ, તે શું સહ્યે સ્નેહ. ૫
 ૭ રતિપતિ શત્રુ પુત્રનું, વાહન જે ધરનાર;
 એ આવ્યા અત્રનિપરે, ભલ્લો વારંવાર. ૬
 ૮ રવિ ઢાંકણ રિપુનો રિપુ, તે જેનો શણગાર;
 ભલ્લએ તેને ભાવથી, છે સૌ સુખ દેનાર. ૭

કુંડળીયા અંતર્લાપિકા.

નરજો શ્રી હરિ નામને,
 રટ આણિ હુલ્લાસ;
 શીલવરતજો સાચવે,
 રામ રહે નિત પાસ; રામ રહે નિત પાસ
 મણીધર મણી ન ચૂકે;

૬ મીન-માંછલુ. મિત્ર-જળ. સુત-કમળ. પુત્ર-અહ્લા.
 વાહન-હંસ. ભક્ષ-મોતી. ભગિનિ-લક્ષ્મી. પતિ-વિષ્ણુ.

૭ રતિપતિ-કામદેવ. શત્રુ-શંકર. પુત્ર-કાર્તીકસ્વામિ.
 વાહન-મોર. ધરનાર-વિષ્ણુ.

૮ રવિઢાંકણ-વાદળાં. રિપુ-પવન. રિપુ-નાગ. તે જે-
 નો શણગાર-શંકર.

તેમ ભક્ત ભગવાન.

ધડી અળગો નવ મૂકે,

કહે કવિ નરસીરામ.

નામ કલ્પતરુવરજો

ચિન્તામણિ છે સત્ય

નામ નારાયણ નરજો. ૧

નર ભજ તું હરિ નામને,

રહ્યા ન રહેશે કોય;

શીર છત્ર ધરી શોભતા,

રાવણ આદિક સોય; રાવણ આદિક સોય,

મરિજતાં વાર ન લાગી;

મૂરખ ગયા મશાણ,

વિભીષણ જોયું જાગી;

કહે કવિ નરસીરામ.

કામ, ક્રોધાદિક તું તજ

પ્રેમ ધરી તું પૂર્ણ

નામ હરિવરતું નર ભજ. ૨

નર ભજ નિશ્ચે નામને,

રહેજ પ્રગટ પ્રતાપ;

સિંહ જેમ મૃગને શૂંઢે,

રામ હરે સંતાપ; રામ હરે સંતાપ,

મગ્ન નિશવાસર રાખે;

સ્વર્ગીયણાં સુખ સર્વ.

ચિત્ત ધરીને તું ચાખે;

કહે કવિ નરસીરામ.

શુદ્ધ મનથી ભક્તિ સજ;

અભમેળ ઓઢાર.

ક્યો તેને તું નરભજ.

૩

નર ભજતું નંદલાલને;

રંજનિ દિન ધરિ ધ્યાન.

શીદ વિશ્વાસ ન રાખતો;

રામ દેજ અન્નપાન, રામ દેજ અન્નપાન

મધ્ય જગ જળ વરસાવે;

ન હુતા જ્યારે દાંત.

માત તન પય ઉપજાવે;

કહે કવિ નરસીરામ.

રાખિ ખામિ છે નહિ રજ,

નિશ દિન લે ને નામ;

નંદનંદનને નર ભજે.

૪

નદી પતિ સુતધીનાર પ્રભુ.

રતિ પતિ પિતુ પણ જેહ;

સિંધુ તનુજ ભક્ષક પતિ.

રાયબલિ ધર તેહ, રાયબલિ ધર તેહ;

મહીના બુગ બુગ વારા.

કરે ચોકિ ત્રણ દેવ;

ન ભૂલે કદિ એ ધારા;

કહે કવિ નરસીરામ.

ભક્ત વત્સલ એવા અતિ,

કરે ભક્ત સંભાળ,

નેહથી સદા નદી પતિ.

૫

૨ નગ પુત્રિ પતિ અરિ પિતા,

રવિ પુત્રિ પતિ લીન;

શીલ સંતોષ સહિત સદા,

રાખ જીવ નિશ દિન, રાખ જીવ નિશ દિન,

મહા જમડા જખ મારે,

માયાને વળિ કાળ.

૧ નદીપતિ-સમુદ્ર. મુલ-ઝેર. પીનાર પ્રભુ-શંકર. રતિ પતિ-પદ્મમત્ર. પિતૃ=શ્રી કૃષ્ણ સિંધુતનુજ-મોતી. ભક્ષક હંસ. પતિ=અહા.

૨ નગપુત્રિ-પાર્વતી. પતિશંકર. અરિ-કામદેવપિતા. મન. રવિપુત્રિ=જમુના. પતિશ્રીકૃષ્ણ. તેમાં મનને લીન કર.

સંચ તે તુજથી હારે;

કહો કવિ નરસીરામ.

શાંતિ પામે તું સૂત્રિ,

ભજ જેને શિવ ભજે;

ભજે જેને નગ પુત્રિ.

૬

નવસે નવાણું પુરિયાં,

રટતાં ગિરિધર રાજ;

શીલવતિને ચીર સામઘાં,

રાખી દધને લાજ; રાખી દધને લાજ.

મરણથી ગજને તાર્યો;

જેમ કમળને ગૃહે.

ઠામ તે ગજને ધાર્યો;

માખે નરસીરામ.

ઈચ્છા હરિની એ બાણ;

ભરી સભામોઝાર.

પુર્યો નવસે નવાણું;

૭

૩ નળપતિ કુળ પુત્રિ પતિ,

૩. નળપતિ—રામ. કુળ—ભાનું. પુત્રિ—જમુના. પતિ—શ્રી
કૃષ્ણ. શરાક્ષર=પાંચ અક્ષર. નંદ નંદન—કૃષ્ણ. કંસઅરિ—
કૃષ્ણ. કૃષ્ણના હાથમાં જે પાંચ અક્ષરની વસ્તુ છે તેમાંથી

રહિજ તેને હાથ;

સિદ્ધ શરાક્ષર નામ છે,

રાખો એક શ્રી નાથ, રાખો એક શ્રી નાથ,

મનાહર મુક્તિ આપો;

વાસુદેવ વિશ્વેશ

નંદનંદન દુઃખ કાપો

નરસીરામના નાથ

કંસ અરિ પરમ પ્રખળ પતિ,

દીનને દર્શન દોજ

નેહ આણી હે નળપતિ. ૯

બહિર્લાપિકા દોહરો.

શ્રી હરિને કર શું વસે, કિલ્લાનું શું નામ;

એ બે મળિને એક છે, કહો કવિ કિયું ગામ. ૯

ઉત્તર—ચક્રમઠ. (એ નામનું ગામ કાઠિઆ-
વાડમાં અમરેલી પાસે છે)

એક અક્ષર તમે રાખી બાકી ચાર અક્ષર મને આપો.
એટલે તમારા હાથમાં સુદરશન છે તેમાંથી સુ તમે રાખો
અને દરશન મને આપો.

અંતર્લાપિકા દોહરો.

હસ્ત વિષે હર શું બ્રહ્મ, વિરંચિ વાહન કોણ;
 ગાંધર્વો સહુ શું કરે, કોણ જીએછે જોણ. ૧૦
 હરહસ્તમાં શું બ્રહ્મ?—પિ ના ક
 વિરંચિ વાહન કોણ?—મ રા લ
 ગાંધર્વો શું કરે? —ગા ય ન
 કોણ જોણ જીવે?—ગ ણ ક

દ્વીઅર્થ દોહરો.

મૃત્યુ વીજપંડી જે સમે, દમવા લાગે યાર;
 નારાયણ નાવે કરી, ઉતરશે નિધિ પાર. ૧૧
 અર્થ—મૃત્યુ રૂપી વીજળી જે વખતે આવીને પડી તે
 વખતે હે યાર ! તે દુઃખ દેવાની. માટે નારાયણ રૂપી નાવ
 નો આશ્રય લીધો હશે તે ભવસાગરને પાર ઉતરશે. આ દો-
 હરામાં વીજપંડી તથા મવા ગામનાં નામ આવે છે
 અને તે બંદરમાં નારાયણ શેઠનું વહાણ છે તેમાં બેશી
 પાર ઉતરાય છે એ બીજો ભાવ છે.

કુંડળીયો.

નિષેધનો અક્ષર કહો કહો. ઊંચ અવતાર,

વાત કેવી વદીએ નહી ચિત્તમાં કરે વિચારં;
ચિત્તમાં કરે વિચાર જુવે શું જમણે હાથે,
કોણ કરે છે પ્રીત સદા શ્રી હરીને સાથે;
ઉત્તર નરસિહરામ કહે સમજે જન સાક્ષર,
જો સમજે ન જરૂર કહો મુખ નિષેધ અક્ષર. ૧૨

એક પંડિતને પુછ્યું કે ના પાડવાનો અક્ષર કહો ત્યારે તેણે પાડીયા ઉપર ન લખી દેખાડ્યો. વળી પુછ્યું કે ઉત્તમ અવતાર કોણ કહેવાય ત્યારે તેણે ન લખ્યો હતો તેની જોડે ર લખ્યો મતલબ કે નરનો અવતાર છે: વળી પુછ્યું કે કેવી વાત ન કરીએ ત્યારે બે અક્ષરની જોડે સિં લખી મતલબ કે નરશી વાત એટલે નહારી વાત કરીએ નહી વળી પુછ્યું કે જમણે હાથે શું જુવે છે ત્યારે તેણે ચોથો અક્ષર રા લખ્યો મિરા એવું નાડીનું નામ છે મતલબ કે નરની નાડી જમણે હાથે જોવાય ને સ્ત્રીની ડાબે હાથે નાડી જોવાય વળી પુછ્યું કે હમેશાં પરમેશ્વરમાં પ્રીતિ કોણ રાખે છે ત્યારે પાંચમો અક્ષર મ લખ્યો મતલબ કે નરસિરામ કવિ. એ પાંચે પ્રશ્નના ઉત્તરમાં નરસીરામ એવા અક્ષર કહ્યા ને કહ્યું કે સાક્ષર એટલે બણેલા લોકો સૌ સમજે ને જો જરૂર ન સમજાયતો નિષેધનો અક્ષર કહો મતલબ કે નાપાડો જે નથી સમજતા.

કુંડળીયો.

૧ તેછે સાચું કલ્પતરૂ, ભાવિક જન તું ભાળ;
 ૨ થડ જેનાં તો બાર છે, ૩ ત્રણસેં પાંત્રિશ ડાળ;
 ત્રણસેં પાંત્રિશ ડાળ ૪ પાંદડાં સહસ્ર અઢારે,
 પાંચ લાખછે પુષ્પ ૫ વળી છોતેર હબારે;
 કહે કવિ નરસીહરામ, તાપ ત્રય ડાળણુ જેછે;
 બીજાં સર્વે જૂઠ, કલ્પતરૂ સાચું તેછે. ૧

કવિત.

એકાને કોત્તર.

૧ નારાયણુ બ્રાત કોણુ? ૨ સુતરનું શું વણાય ?
 ૩ તનમાંછે તંતૂ તે શું? ૪ કોણુ રધુરાય છે ?
 ૫ અભિમન્યુને શું કહ્યું? ૬ આકાશમાં બારશુંછે?
 ૭ ઉત્તમ છે અંગ કયું? ૮ જોગીઓ કયાં જાયછે;
 ૯ ગુરૂ પાસે જૈ શું કરૂ? ૧૦ શું કરૂ સખાઓ સાથે?
 ૧૧ ગામ ક્ષેત્ર હદ તે શું? ૧૨ વ્યાજે શું ગણાયછે?
 ૧૩ કાવ્ય આ કરે છે કોણુ? કહેછે નરસીરામ ?
 ઉત્તર તરત તેર તેમાંથી જણાયછે.
 અર્થ—“નરસીરામ”એ પાંચ અક્ષરમાંથી તેર પ્રશ્નો

૧ શ્રીમદભાગવત. ૨ રકંઘ. ૩ અધ્યાય. ૪ શ્લોક.

૫ અક્ષર.

ના ઉત્તર સમજાય છે તેની વિગત જે ૧. નર. ૨. રંસી.
=દોરી. ૩. સીરા-નાડી. ૪. રામ. ૫. મરા—મતલબકે
કોઠા યુદ્ધમાં જઈને મરા, ૬. રાશી, ૭. શીર. ૮- રન-
જંગલમાં ૯. નમ-પગે લાગ. ૧૦ રમ- ખેલ. ૧૧ સીમ-
સીમાડો. ૧૨ રામ-આના. ૧૩ નરસીરામ.

મનને ઉપદેશ.

પદ ૧ લું.

રાગ ચાખખાનો.

મૂરખા મેલી દેને મોટાઇ, કાળ જાશે આંવરદા ખાઈ. રેક.
મોટા મહિપતિ મરી ગયા, જેને ગઢ કોઠાને ખાઈ;
હુકમે હુજારો ઉઠતા, જેના ચાલતારે સીપાઈ. મું
છપર પલંગે પોઢતા, જેની રચના રૂડી નવાઈ;
તેતા સુતા સમશાનમાં, એને અંગે લાગી લાઈ. મું
નાનાં મોટાં નજરો આગળ, લાઈ એને વળિ બાઈ;
અર્કતુર જેમ ઉડી ગયાં, એમ જવું આપણે લાઈ. મું
અંતે તેડવા આવશે તને, જમ જોરાવર ધાઈ;
જમપુરીમાં જમ પૂછશે, શું લાવ્યો અહીં કમાઈ. મું
ગજ આંખોમાં ધાલશે, એને તન તળી જાશે ખાઈ;
નરસીરામ કહ્યું તું જૂરીશ, પાછળથી પરતાઈ. મું

પદ ૨ જી.

મુરખો કહેછેમારૂં મારૂંરે, જવુંછે સાંજ કે સવારૂં,ટેક.
ધામ ધરા તારાં ધર્યાં રહેશે, ભર્યાં ખજાના વખારૂં;
દાટયું રહેશે ધન દરખારમાં, તેમાંનથી કાંઈ તારૂં. મુ.
સગુ સંખંધી સરવે મળીને, બેસશે ધરમાં કે ખારૂં;
જમ જોરાવર ઝાલશે ત્યારે, કોઈ નહીં કરે વારૂં. મુ.
ઓસડ કરે નહીં ઉગરે, ભલે પાય દવા દારૂં;
હરિનો હુકમતો નહિ કરે, વડા મળે વૈદવારૂં. મુ.
માનધાતા જેવા મરી ગયા, જેને હતા હાકેમ હજારૂં;
રાવણ જેવાને રોળી નાખ્યા, ત્યારે કોણ ગળુંતારૂં. મુ.
અંત સમેતો અતિથણું, તારા દેહમાં દુઃખ થનારૂં;
નરસીરામ કહે નિશ્ચે રાખો, નારાયણનામ પ્યારૂં. મુ.

પદ ૩ જી.

મુરખા મેલી દેને અભિમાન, સંસારછે આ સ્વપ્ન
સમાન-ટેક

ઉંચ ને નીચમાં અવતર્યો થયો ખર શુકર ને ધાન;
ધરધરફરતાં ગોથાં માર્યાં ત્યારે ક્યાં મળતું હતું માન. મુ.૧
મંદીરમેડી માલખજાના, સમા તારી રૂપવાન;
તેતો તણ તારે જવું એકલાં, સુવું જઈ સમશાન. મુ.૨
હરિ હરિજન શું હેત નથી વહાણું લાગે વિષયનું જ્ઞાન;

ભાંડ ભવાઈઆનાં ભુંગળાં વાગે, ત્યાં લાગેલ તુજનેતાન

મુ૦૩

ભગવદગીતા ભાવે નહીં, વાણી લાગે વજ્ર સમાન
ચઉદ કરોડ જમશત્રુછે સામઘા, ભાઈતુંરાખને ભાન મુ૦૪
કહેનારા કહી કહીને થાક્યા, પણ તુજખેહેરા કાન;
નરસીરામ કહે નહિમેલેભાઈ, ભજી લેને ભગવાન
મુ૦૫

પદ ૪ થુ

માંધો મનુષ્ય જનમનહીં આવેરે, ભજીલે ભૂધરનેભાવે;

ટક.

સદગુરુજીને શરણે થા તુને ચાર ખાણથી છોડાવે;
ત્રિવિવિના તાપ ટાળી નાંખે વળીજમભારથી મૂકાવે.

માંધો ૧

કીડા ટળીને ભમરી ખને છે, ભમરી લઈને ભભાવે;
ચંદન પાસ જે તર હોય તેને ચંદન તુલ્ય ખનાવે.

માંધો ૨

હરિ ભજનમાં હેતજ રાખે, ગોવિંદના ગુણ ગાવે;
જન્મ મરણનું જોખમ મટાડે, પછે અલેપદ પાવે.

માંધો ૩

લોભ લાલચને લલિતા છાંડે, કુડ કપટ ન કહાવે;
શીલ સંતોષને શાંતિ પમાડે, મુખમાં સદા વસાવે.

માંધો ૪

એજનના પરિઆ ઇકોતેર, સ્વર્ગ વિષે સિધાવે;
નરસીરામ કહે નાથ ભજીને, સધળું કુળ શોભાવે.

માંધો ૫

પદ ૫ મું.

પ્રભુને ભજી લેને ભાઈ, આવી આપૂર્વ તણી કમાઈ; રેક
ધાઈ ધુતી ધન ભેળું કર્યું, મહિ દાટયું પૃથ્વી માંધ;
ઉઠીને ચાલવું પડે અચાનક, ભેળું ન આવે કાંઈ. પ્રભુ. ૧
દહાય લાગીને લહી ન શકોતો, રહેશો પછી પસ્તાઈ;
લેવાય તેટલું લઈ લેજો તમે, ધર્મવું નાણું ધાઈ. પ્રભુ. ૨
ધર્મને માર્ગે કુંકડો ન આવે, કરતો કુડ કમાઈ;
વાળ્યું હશે તેવું અંત્ર લણાશે, ત્યાં નથી પોપાં બાઈ પ્ર. ૩
હરિજનનીતો હાંશી કરેને રાખે પાપ છુપાઈ;
જમ જોરાવર પકડી જાશે, લેશે લેખુ રાઈ રાઈ. પ્રભુ. ૪
સગાં સંબંધી સરવે મળીને, મેલશે મશાણુ માંધ;
નરસીરામ કહે નાથ ભજીને, દેને નગારે ધાઈ. પ્રભુ. ૫

પદ ૬ ઠું.

જીવતો મનમાં ઘોડા ધડે, માથે કાળ નોખત ગડગડે; રેક
બાણ સાધીને બેઠો બાણાવળી, નિશ્ચે નિશાન પડે;
ઉડિ જશેને અળગું થાશે, પત્તો કયાંઈ નહિ જડે. જીવ.
કાપવા લાગે સર્પનો કડિઓ, ઊંદર ઉઘમ વડે;

જાણે ખાધને ખુશી થઈશ, પણ સર્પને મોંઢે થડે. જીવ. ૨
કાયા માયા કામ ન આવે, ભાલાવાળા જ્યારે ભડે;
નાળુ જંજાળુ કુઝવા લાગે, ગઢ કોઠાતો ખડે. જીવ. ૩
પુન્યને માર્ગે પાછો ફરેને, પાડોશીને પાપી નડે;
આજ કે કાલમાં ઉપાડી જાશે, પછી જમના જોડા જડે જી. ૪
ચિત્તમાં ચેતી ચેતી ચાલો, દુઃખ આવી નવ અડે;
નરસીરામ કહે નાથ ભજીલો, મન રાખીને ધડે. જીવ. ૫

પદ ૭ મુ.

હુરિજન હુરિ હૈયે ધારોરે, આતો આબ્યો ઉગરવાનો આ-૧
રો. ટેક.

રામનામ રૂપી નાવ ખનાવો, ગુરૂ ગોતો હાંકનારો;
શીલ સતોષનો શઢ ચઢાવો, ઉતરવા સિંધુ ખારો. હુરિ. ૧
કામ ક્રોધને કાઢી મૂકોને મોહ મમતાને મારો;
અવિદ્યા ઈર્ષ્યા અળગી કરીને, સામળીયો સંભારો. હુરિ. ૨
પરનિંદાને પરહુરી કદિ, કુડ કપટ નહીં ધારો;
અવગુણ ઊપર ગુણ કરો, નવ ધુવો ગારે ગારો. હુરિ. ૩
માનને મોટાઇ મેલી કરીને, સંત સમાગમ ધારો;
મારૂંને તારૂં કરતાં મરી ગયા, માથે ભરી પાપ ભારો. હુ. ૪
હુંપદ છે ત્યાં છે હુરિ દેટે, ચિત્તમાં એમ વિચારો;
નરસીરામ કહે નાથ ભજીને, પ્રભુને ધામ પધારો. હુરિ. ૫

પદ ૮ મું.

જીવતો કાલે કરશું કરે, વાંસે કાળની ફાળે કરે; ટેક.
કાંધ મારવાને ચોરને કાઢે, ખોધમાં સુખડી ભરે;
આ સંસારનું સુખછે એવું, તે જોઈ કેમ મન ઠરે. જીવ. ૧
સ્વામિ મૂઓ સ્ત્રીને સત આવ્યું, શણગાર અંગે ધરે;
એ શણગારતો અંગપર એતાં, જેમ અંગારા ઝરે. જીવ. ૨
સાવજના પિંજરની આગળ, અજાને આણી ધરે;
તુણજળ તેને કઠે ન ઉતરે, દિલમાં એવું ડરે. જીવ. ૩
ભાગો ભાગો ભાધ ભયં પામીને, જનમ્યો તે જન મરે;
ગુરૂ ગોવિંદને ગોતી કહાડો, એનાવડે ઉગરે. જીવ. ૪
હરિ ભજીને હુશિઆર રહેવું, વીકુલ વરતો વરે;
નરસીરામ કહે નાથ ભજીને, કાળને શીર પગ ધરે. જીવ. ૫

પદ ૯ મું.

કૃષ્ણ સૈયર જેનો કંધડો—એરાગ.

અંતકાળે જવું એકલુંરે, ભેળાં પુન્યને પાપ;
રાજ ધરમ ભેખું માગશે, હારે તેને દેજે જવાખ. અંત ૧
ખાળ ગયુંને જોખન જાયછેરે, વૃદ્ધનો શો વિદ્યાસ;
નાના મોટા નજરે દેખતાં, હારે થયા ઉજડ અવાસ. અં. ૨
દાંત ચાલ્યાને દાઢો ચાલશેરે, કાળા મટી ગયા કેશ;
જપ્તી ખેડી ધણા જોરથી, હારે મુરખ માને ઉપદેશ. અં. ૩
જમ લઈ જાશે તુજનેરે, જેમ તેતેરને ખાજ;

નરસીરામ કહે નિશ્ચે કરી, હાંરે જીવ બગાડયું કાજ. અં ૪

પદ ૧૦ મું.

કઠણ વેળા અંતકાળનીરે, જીવ જાણું જરૂર;
ઓસડ કરે નહીં ઉગરે, હાંરે ચઢયો જમને જે ઉર. ક. ૧
હૈડીઓ બોલેને ઘણું હીંબકેરે, પ્રાણી પડયો પસ્તાય;
જીભ ઝલાણી તુટે નાડીઓરે, હાંરે વેદના વેણા તે થાય. ક. ૨
ભોંય નાખ્યોને ભેળાં થયાંરે, સગાં કુંડુંબ પરિવાર;
વાળી વીંટી મંડયાં ભૂટવા, હાંરે સ્વાસ્થિયો સંસાર. ક. ૩
તુલશીને તલ ભેળાં કર્યોરે, ગોપીચંદન ઘોળાય;
નરસીરામ કહે પાય જાણવી, હાંરે જાણે જમ ઠગાય. ક. ૪

પદ ૧૧ મું.

જમપુરીએ જીવ જાયછેરે, માથે મુદ્દગળનો માર;
જંજીરા બંધે બાંધીઓ, હાંરે પ્રાણી કરે પોકાર. જમ. ૧
કુટી પીટી કાઢયો બારણેરે, વાંસે લોકોનો નોર;
ઠીક બાંધી એની ઠાઠડી, હાંરે થયો શોર બકોર. જમ. ૨
સમશાનમાં સુવાડીયોરે, ભર્યો કાષ્ટનો ભાર;
અગ્નિ મૂકી અળગા રહ્યા, હાંરે અગે ઝરે અંગાર. જમ. ૩
ભાઇ ભગિનિ નારી દીકરાંરે, બેઠા વાંસેથી રોઈ;
નરસીરામ કહે નહીં મળે, હાંરે ઠાલાં આંખું કયાં બોઈ. જ

પદ ૧૨ મું.

પાપી જીવને પીડા થાયછેરે, પ્રાણી કરેરે પોકાર;

 કોમ મૂકાવે જમ મારથી, હાંરે ગુરૂ મળ્યા ગમાર. પાપી. ૧
 જમદૂત કહે ન જાણુતોરે, સત શાસ્ત્રની રીત;
 નીયમ ન પાળ્યા નાથના, હાંરે હવે થયો ફળત. પાપી. ૨
 કિંકરે કોટ ઝાલીયોરે, મારો મારો કહે મુખ;
 પાદુ ગોઠણને ગદડા, હાંરે દિયે દુષ્ટને દુઃખ પાપી. ૩
 આંખોમાં ગજ ઘાલિયારે, તનતળીને ખાય,
 નરસીરામ કહે હરિ નભજયો, હાંરે ધણુ દુઃખે ઘેરાય પાપી. ૪

પદ ૧૩ મું.

પાપીને નાખો કુંભીપાકમાંરે, જાઓ દિયોને દુઃખ;
 રાજા ધરમ કહે ધિક્કારછે, હાંરે જા હરિના વિમુખ. પાપી. ૧
 શેષસૂર્યને શારદારે ભયે કરે ભજન,
 તેનાથી મોટો તું થયો, હાંરે તજ્યાં હરિનાં વચન. પાપી. ૨
 જાંબુદ્વીપ ભરતખંડમાં રે માંધો મનુષ અવતાર;
 તેને પામી હરિ ના ભજ્યા; હાંરે જા મૂઠં ધિક્કાર. પાપી. ૩
 અકાંત્રીશ નરકના કુંડમાંરે, પ્રાણી પડ્યોરે પસ્તાય;
 નરસીરામ કહે નિશ્ચે કરી, હાંરે હવે ચેતે શું થાય. પાપી. ૪

પદ ૧૪ મું.

ચોરાશીમાં જીવ ચાલિયોરે, ઈંડ ધર્યો અવતાર;
 મચ્છ કચ્છ નાગને માખિઓ, હાંરે તેમાં દુઃખનો નપાર.
 ચોરાશી. ૧

 ઉલ્લિજમાં ઊંઘે માથે કુલવું, ઝાડપાડ જાતિજાણ;
 વાચા વિનાનું વરતવું, હાંરે કરે કુહાડા હાણ. ચોરાશી. ૨
 સ્વેદજખાણે જીવ જાયછેરે, ચાંચડ માંકડના ફેહ;
 અદપ આયુધ્ય એ ભોગવે, હાંરે જન્મે મરેછે એહ. ચો. ૩
 જરાયુ ખાણને જાણીએરે, ઊંટ ખરના અવતાર;
 નરસીરામ કહે ચેતજો, હાંરે ભાર ભરે અપાર. ચોરાશી. ૪

પદ ૧૫ મું.

માને ઉદર જ્યારે જાયછેરે, હેઠે જઠરાગ્નિ ઝાળ;
 ઊંઘે માથે ત્યહાં કુલવું હાંરે બહુ દુઃખ પામે ખાળ. મા. ૧
 પાચ પડને રૂધીરમાંરે, રહેવું દિવસ ને રાત;
 કરડે કીડા કાચા કોમળી, હાંરે કહું શી વિશેષ વાત. મા. ૨
 પોકાર કરે બહુ પ્રાણિએરે, ભુલ્યો ભુલ્યો ભગવાન;
 ભક્તિ કરીશ, ભલા ભાવશું, હાંરે તેના જમડા જમાન. મા. ૩
 ઘાણી ઘંટીમાં જેમ કાંકરીરે, પડે જતરડે તાર;
 નરસીરામ કહે પીલે શેરડી, હાંરે એથી વસમે અવતાર. મા. ૪

પદ ૧૬ મું.

પ્રભુ લજ્જેને પ્રાણીયારે, હવે આવ્યો છે પાર;
 લક્ષ ચોરાશી ભોગવી, હાંરે જનમ મરણ અપાર. પ્રભુ. ૧
 જમને જમાન આપીયારે, તેનો કરને તપાસ;
 દિવસ ઉગ્યોને રાત આવશે, હાંરે થાશે આયુધ્યનો નાશ. પ્ર. ૨

 સ્નેહથી સદ્ગુરુ શોધજેરે, મટે મોહ અને માન;
 અળગો રહે જે અસત્યથી, હાંરે ધરજે હરિનું જ ધ્યાન. પ્ર ૩
 સાચેજ પંથે સીધાવજેરે, સત શાસ્ત્રની રીત;
 નરસીરામ કહે નિશ્ચે કરી, હાંરે થાય જગમાંહિ છત. પ્ર. ૪

પદ ૧૭ મું.

ગરબી.

સખી પડવેના પડિયા પંથ નાથજી નાવ્યારે-એરાગ.
 ભાઈ ભાવે ભજે ભગવાન જન તન પામીરે,
 રાખો કાંઈક મુઘબુઘ સાન ન થાઓ હરામીરે. ૧
 કેને ક્યાંથી આવ્યો ને ક્યાં જઈશ કોણ કહાવ્યારે;
 ઊંચ નીચ ધર્યો અવતાર ભવ ફરી આવ્યારે. ૨
 આછે સ્વપના જેવો સંસાર જશે પડી પળમાંરે;
 હરી ભજનમાં રહેા હુશિઆર તરો ભવ જળમાંરે. ૩
 મોટાં પૂર્વે કર્યા હશે પૂન્ય તેની આ કમાધરે;
 મળ્યો દેવને દુર્લભ દેહ, ભરતખંડ માંહીરે. ૪
 કરો સામળિયા સંગ સ્નેહ, એને આરાધારે;
 નરસીરામ કહે કરો કામ, સ્વાસ્થ સાધારે. ૫

પદ ૧૮ મું.

આજ આલસને અજ્ઞાન, અળગાં કરવાંરે;
 શીઝ સંતોષનાં મુખદાઈ, ભૂપણ ધરવાંરે. ૧
 લેજો લેજો લાખેણો લાભ, મોંઘો માલવાળીરે;

શું કરશે સંસારના લોક, ભલે દાઝે ભાળીરે. ૨

ગજ જતો જોઈ ગુણવાન, મરે ધ્યાન ભરીરે;
બળવંત ન રાખે બીક, હૈયું રહે હરીરે. ૩

એમ દાઝીને દુનિઆના લોક કહો. શું કરશેરે;
ક્યમ મચ્છરને ભયે ભૂપ મેડી પરહરશેરે. ૪

હરિ ભજનમાં પાડે ભગ, તેને તણ્યેરે;
નરસીરામ કહે દિન રાત ભુધરજીને ભણ્યેરે. ૫

પદ ૧૯ મું.

લાખ વાત તણી એક વાત, સાંમળિયો સંભારેરે;
તન મન ધન પ્રાણ સમેત વાલમ પરવારેરે. ૧

જાણો મસ્તકથી મોંધા માવ, જીવન પ્રાણપ્યારેરે;
અહોનિશ ધરે ઉર માંહિ રહો નહીં ન્યારારે. ૨

મર મેરૂં ચળે કદિ ભાણ આથમણો ઊગેરે,
તોયે પ્રભુપદથી છૂટી પ્રેમ બીજે ન પુગેરે. ૩

ભલે સિંધુ સુકાએ સાત દુનિયાં ડાલેરે;
તોય ભક્તજનો તણ ટેક બીજી ન બોલેરે. ૪

જેવો રંગ ચઢ્યો દૃઢમાંય, તેવી ભાત પડશેરે;
નરસીરામ કહે ભજો નાથ વહારે તે ચડશેરે. ૫

પદ ૨૦ મું.

હરિ વચનમાં રહિ હુશિઆર કહે તેમ કરવુરે;
નિશ્ચે જાણું છે નાથને ધામ, પાણું નથી ફરવુરે; ૧

સતશાસ્ત્રમાં કહી રીત લેશ ન છોડારે;
 દળે જીતનાં જંગી ઢાલ લાલ ન થોડારે. ૨
 મરજીવા મેરામણ માંય મોંઘાં મોતી લાવેરે;
 ખારે ઉભા જીએ બહુ લોક કોડી નવ પાવેરે. ૩
 જેમ શૂરા ચઢે સંગ્રામ કાયર શું જાણેરે;
 એમ ભજવા આપણે ભગવાન નહીં મળે નાણેરે. ૪
 પ્રસુતા જાણેછે જ્યારે પુત્ર વેણા દુઃખ સહીરે;
 નરસીરામ શોભે ધર સુત્ર વંઝા પામે નહીરે. ૫

પદ ૨૧ મું.

હરિ હુકમ માની સદા શેષ ધરા રહ્યા ધારીરે;
 ઉગે વચનથી સૂર્યને સોમ હઠે નહિ હારીરે. ૧
 જેના વચનથી સાગર સાત માઝા ન મેલેરે;
 અગ્નિ માફત આગના માંય ખાંતથી ખેલેરે. ૨
 દશે દિશ રહ્યા દિગપાળ ભૂનો ભાર ઝાલીરે;
 ઈંદ્ર આજ્ઞાએ વરસાવે મેહ રાખે નહીં ખાલીરે, ૩
 એમ ઉત્પત્તિ સ્થીતિ સંહાર કાળ કરેછેરે,
 અહોનિશ શ્રીહરીની એહ આજ્ઞા ધરેછેરે. ૪
 જેની આજ્ઞાએ વાયુ વાય અચળ રહે મેરેરે,
 નરસીરામ કહે રટા નામ, તે હરિ કેરેરે. ૫

પદ ૨૨ મું.

રાખે પરણીને પત્નિ પાંચ કૃષ્ણ ન કોપેરે;

પણ પરધરણી થકી ચિત્ત ચેતી ચાલો ચોંપેરે. ૧

જોરાવર જીઓ રાવણ રાય સતિ સીતા લાવ્યોરે;

પછી મુરખ મુઓ ભૂટે હાલ ફેરો એવો ફાવ્યોરે. ૨

જીઓ કૈયાકીચકનું કામ મુઆ વણ મોતેરે;

ચીર દ્રોપદીનાં તાણનાર મુઆ વંશ મોતેરે. ૩

વાલીએ કર્યો વચનનો લોપ અતુળ વધુ વરિયોરે;

રામે રણમાં રોળ્યો એણીવાર મરણ વિના મરિયોરે. ૪

કર્યો ઇંદ્રે અહુધ્યાનો સંગ પડ્યાં ભગ તનમાંરે;

નરસીરામ કહે તે માટ ડરો સહુ મનમાંરે. ૫

પદ ૨૩ મું.

તમે અધમ ઓદ્ધારણ નાથ ગિરિવર ધારીરે;

અવગુણ નવ આણો ઉર હું દાસી તમારીરે. ૧

દીનબંધુ દયા દરિઆવ ભૂધર ભક્તિ આપોરે;

તમે મહેર કરી મહારાજ માફ કષ્ટ કાપોરે. ૨

મારા હસ્ત જે હરિવર રાય સેવા સજે મુખેરે;

નેત્રે નીરખું નારાયણ રૂપ ભણું નામ મુખેરે. ૩

મારે કાને કથા કીરતન કૃષ્ણનાં કહાવેરે;

હૈયે રહેજો હરિ તણું ધ્યાન, તીરથ પદ ધાવેરે. ૪

આપી સંત સમાગમ નાથ, કરજો સમોતીરે;

નરસીરામ કહે ભણ નાથ હૈયે હામ પોતીરે. ૫

પદ ૨૪ મું.

પ્રભુ પાવન છે સુખ ધામ કૃપાલુ કહાવોરે,
તમે દેવને દુર્લભ નાથ માથા સારે માવોરે. ૧
જડયા જીવમાં જાદવરાય સદૈવ સંભારે;
હુ તો અંતર ધ્યાન અખંડ તમારૂં ધારે. ૨
ત્રીકમ તમે તમારા જન પૂરણ મને પ્યારારે;
જેને તમ ઉપર નહીં પ્રીત ગણું તે નઠારારે. ૩
મને કીધી કૃતારથ કાન દયા દિલ આણીરે;
આપ્યો મોંઘો મનુષ્ય અવતાર પોતાની જાણીરે. ૪
આપ પાસે માગું અવિનાશ, અલખેલા આપોરે;
નરસીરામ કહું મુજ શીશ કર નિજ થાપોરે. ૫

પદ ૨૫ મું.

શેઠ સમાજશા સાધુને સેવે—એરાગે.

ગર્ભમાં ગુણ તું ગોવીંદના ગાતો, પ્રાણીયા કરતો પોકાર;
જહાર આવ્યા પછીતો ભૂલી ગયો, ફેટ નફર ગમાર;
મોંધું મનુષ્યતન પામીરે, જણ્યા નહિ અંતર જામી. ૧
આવ્યોતો ત્યારે શું સર્થ આવ્યો તો, જઈશ પાછો ઠાલે હાથ
કમાણીતો તને કંઈ ન લાધી કોડી ન આવી સાથ;
વેઠે તેંતો વેણુજ દળીરે, પછેતો વિખાણ્યા પળી. ૨
હાકમ હાથીએ ખેડીને જાતા, કરતા કરોડનાં કામ;

સરદાર આવીને કરતા સલામો, ઉજડ થયાં એનાં ઠામ;
 નહીં અહીં થીર ઠરવાનુરે, મોડું વેલું સર્વ જવાનું. ૩
 પાટુએ પૃથવી ધ્રુજવતાને, સાગર કૂદતા સાત;
 રણુ છતનારને રણુમાંહી રોળ્યા, કાળે કીધા ઉતપાત;
 માનવીઓ મનમાં વિચારોરે, હાથે ચઢ્યો હીરો ન હારો. ૪
 જોતાં જોતાં વહી જાયછે તે જુઓ વૃદ્ધ જોખનને બાળ;
 નરસીરામ કહે નાથ ભજીલો પાણી પેહુલી રચો પાળ;
 સ્વપ્ના જેવો સંસાર ધારીરે, ચેતી લેજો સૌ નરનારી. ૫

પદ ૨૬ મું.

ચોરાશી દેહ ધરી અહીં આઘ્યો, લૈ ઝિંઝ ખર અવતાર;
 ભાર ભરેને મહેર ન આણે માથે પડે બહુ માર,
 ખોટ ધણી તેંતો ખાધીરે, હવે લેને સ્વારથ સાધી. ૧
 દિવસ ઉગ્યોને તે દિશા ભૂલીશ આવે અંધારી રાત;
 ચોરનો મારગ તું છોડી દેજે ચડ સડકે સાક્ષાત;
 સંગત રૂડી લેજે તું શોધીરે, તણ દેજે કામીને કોધી. ૨
 ડહાપણુતો તારૂ ડાળાધ બશે, જમકરશે બ્યારે જોર;
 સગાં સંબંધી સૌ લુટી લેશે, ચેત તું દેવના ચોર;
 રહ્યા હતા જગમાં મહાલીરે, ઠાઠડીઓ ગણએની ઠાલી. ૩
 લાલ્હ લાગ્યા પછી લપટ તેંતો, ખોડવા માંડ્યો રૂપ;
 એ આગ કેવી રીતે આલાશે, થાશે બળી રાખ રૂપ;

 મુરખ તેતો મુરખાઈ આણીરે, પછીથી તે શુંકરે પાણી. ૪
 લુંટનારે ધન લૂટી લીધું, પછી વળાવે શું થાય;
 નરસીરામ કહે પ્રથમથી ચેતે તે સુખી થાય સદાય;
 જીએ રામ નામ ન લીધુંરે, સદા કામ સંસારી કીધું. ૫

પદ ૨૭ મું.

હરિ ભજનમાં હુશિયાર રહેવું, મસ્તકથી મોંઘા માવ
 પ્રાણ જતાં પ્રભુને નવ છોડા રાખો ભલો દિલ ભાવ;
 મહી જ્યમ શેષ ન મૂકેરે, ભક્તજન ભક્તિ ન ચૂકે. ૧
 પ્રહુદ્ધાદ ઉપર જે પિતા કોપ્યો મેલાવા રામનું નામ;
 પર્વતને શિખરેથી પછાડ્યો, તોએ ન છોડ્યા શામ;
 જેને ભક્ત ભક્તિની રીતારે, લાગી જેને પૂરણ પ્રીતો. ૨
 તાતને તેણે તળયો પ્રભુ સાર વિભીષણ તળયો ભ્રાત;
 વિદુરે સગા સંબંધીને તણ્યા, ભરતે તણ નિજ માત;
 જીઓ ટેકવાળા તે કેવારે, તણ નહિ સ્વામિની સેવા. ૩
 બલિરાજને બારણે આવ્યા જાવવાને જગદીશ;
 મહુપતિ કહે માગો તે આપું શુકે ધુણાવીયું શીશ;
 પૃથ્વી ત્રણ પગલાં આપીરે, ગુરૂજનું વચન ઉઠાપી. ૪
 પૃથ્વી લઈને વળી પડ લીધો, આપ્યો પ્રભુએ પાતાળ;
 નરસીરામ કહે નીરસે કીધો, પાસે રહ્યા ગોપાળ;
 એક ક્ષણતો દુઃખ કીધુંરે, અંતે સુખ આપ્યત કીધું. ૫

પદ ૨૮ મું.

માથે મુરખજને જે મૂકાવ્યું કરવત જગ કરતાર;
 પુત્રને પ્રમેદ તાણવા લાગ્યાં હૈયે ન પામ્યાં હાર;
 પુરણ પદ તે થકી પામ્યારે, સંસારનાં દુઃખડાં વામ્યાં. ૧
 સત્ય સારતો વેચાવાને ચાલ્યો, હરખ આણી હરિચંદ;
 નીચ તણે ઘેર નીર ભર્યાં ત્યારે રીઝીયા ખાળમુકુંદ
 સંકટ એવાં સરવે તો સહ્યારે; છલે તે તો જય નકહ્યાં. ૨
 દ્વીપી આગળ દેવતા આવ્યા માગવા દેહીનું દાન;
 ઈંદ્રે કાયા કુહાડાથી કાપી ગણ્યું ન દુઃખ ગુણવાન;
 રહ્યા મુનિ ધીરજ ધારીરે બહુ તેહની બલિહારી. ૩
 શીખીતણું માંસત્રાજવે તોળ્યું કર્ણે કર્યું કાયાદાન;
 સગાળશા શેઠે ચેલેયો ખાંડયો ત્યારે રીઝયાભગવાન;
 એવા સતવાદો જે સાચારે કદી નવ જાણવા કાયા. ૪
 કરવત કાશીએ જઈને મૂકાવે ગાળે હિમાલય દેહ;
 નંરસીરામ કહુ મોક્ષ ન પામે, થાય રાજ કોઈ નેહ;
 ભકિતથીજ ભવ દુઃખ વામેરે, અચળપદ તે જન પામે. ૫

પદ ૨૯ મું.

દીનનાખંધુ દયાના હે સિંધુ છે નિજ જન પ્રતિપાળ;
 અધમ આદારણુ છે અવિનાશી ગુણવંતા ગોપાળ;
 જય જયજગતના સ્વામિરે, અખિલના છે અંતરજામી. ૧

પુત્રને નામે પોકાર જો પાડ્યો અજમેળે એકવાર;
ભૂધરજી તમે ભક્તની કીધી એ અવસરમાં વહાર;
દયાળુ દયાદિલ રાખીરે, સહુ એનાં શાસ્ત્રછે સાખી. ૨
રાજાએ કુંવર કહા માંહિ નાખ્યો મુધનવા જેનું નામ;
તેલ તાતું તેતો શીતળ કીધું એવાછો સુંદર શામ;
ભક્તજનના ભય હારીરે જાઉં તમ ઉપર વારી. ૩
અમરીશ સાડ અવતાર લીધા પાંચળી ને પૂર્યાં ચીર;
આહના મુખથકી ગજને છોડાવ્યો બળવંતા વીર;
ધન્ય ધર્મના ધરનારા રે, પ્રભુ મારા પ્રાણથી પ્યારા. ૪
મીરાંબાઈને મારવા સાડ રાણાએ મોકલ્યું ઝેર;
નરસીંહરામ કહે તે મરે કેમ મોહનની જેને મેહર;
સતી જાણીને સુખ આપ્યું રે મહા કષ્ટનું તેહનું કષ્ટનું. ૫

પદ ૩૦ મું.

નરસૈયાને તમે નાથજી આપ્યો હેતે હાથો હાથ હાર;
હુંડી શીકારી હે પ્રભુજી તમે, દ્વારામતી મોઝાર;
પુત્રને માસાળું પૂર્યું રે નહીં નાથ રાખ્યું અધુર. ૧
દુઃખિયો જાણીને દિલ દયા આણી મુદામા ઉપરશ્યામ;
કંચનના મોહોલ કરીને થાપ્યા, હૈયાની પૂરી હામ;
કુખેરની તોલે તે કીધો રે, કંઠે જયકારના દીધો. ૨
બોડાણાનું તમે ખીરદ રાખ્યું, ધરણીધર તજ્યું ધામ;

 દ્વારકાંથી દેવ ડાકોર આવ્યા, નવે ખડે રાખ્યું નામ;
 સવા વાલ સોને તોળાણા રે, ભક્ત વત્સલ કહેવાણા. ૩
 કોલવા ઉપર કરૂણા કીધી, ટેકથી ત્રીકમરાય;
 દેવલ દેરવી દર્શન દીધું આશ્ચર્ય એ કહેવાય;
 કર્યા એવાં અદ્ભુત કામો રે, કોઈ તેના પાર ન પામ્યો. ૪
 વિષ મટાડીને વિષયા કીધી ઉગારિયો ચંદ્રહાસ;
 નરસીરામ કહે નાથજી જાણે હું છું તમારો દાસ;
 પ્રભુ તમને પાય લાગું રે રાખો પાસ એટલું માગું. ૫

પદ ૩૧ મું.

લીજમ તણી તમે પાળી પતિજ્ઞા હાથ ધર્યા હૃથિઆર;
 બેમત સાડ તો જુદામાં જઈને વાલમ વાળી વહાર;
 કૃપાથી એવાં કામ કીધાં રે, અભેદાન દાસને દીધાં. ૧
 હોલોને હોલી બને જવાડયાં, મુવાં પારધી શીચાણ;
 જયદેવની તમે નારી જવાડી, એવા છે ચતુર મુજાણ;
 ગુણાકર છે ગિરિધારી રે, કૃપાનાથ કલ્યાણકારી. ૨
 પીપોજી ભક્ત પ્રસિદ્ધ થયા બે, લાવ્યા નિધિમાંથી છાપ;
 દરિયા વિષે એણે દ્વારકાં દીઠો, પ્રલય કર્યા નિજ પાપ;
 વાલમમાં વિદ્યાસ આજ્યો રે, એતો ઉતર્યો ચારે ખાણ;
 પાંડવ પાંચેને પુરિયા જ્યારે લાખાગૃહ મોઝાર;
 અજ્ઞાનીએ એને આગ લગાડી પાંડવે પાડ્યો પોકાર;

 ધરણીધર ત્યાં તમે ધાયા રે, સાજી રાખી ભક્તની કાયા. ૪
 કાચબો કાચબી આંધણમાં ઓર્ધા સમર્ધા સુંદરશ્યામ;
 નરસીરામ કહે મેહુ વરસાવ્યા દીન દયાળું શ્રી રામ;
 અગ્નિમાંથી એને ઉગાર્યારે જ્યારે તેણે શ્યામ સંભાર્યા, ૫

૫૬ ૩૨ મું.

નાભો ભક્ત અંતર તણી જાણે જોજો ભક્તિનો ભાવ;
 વાણીએ જ્યારે વાણમને સંભાર્યા કુળતું તાર્યું નાવ;
 વારંવાર જાઉં વારી રે, નથી ક્યાંઈ ઉપમા તારી. ૧
 નામા ભક્તનું છાપડું છાયું, ત્રિલોચનનું ભર્યું નીર;
 માધવદાસને બનાત ઓઢાડી મધરાતે બળવીર;
 કંજણાનિધિ કામ કીધું રે કુવને અચળપદ દીધું. ૨
 વેદ બ્રહ્માના વાળવા કાળે, મચ્છ લીધો અવતાર;
 શંખાસુરને શોધીને માર્યો, વેદ વાળવા નિરવાર;
 એવા પ્રભુને મન આપી રે; ભજે નહીં પૂરણ પાપી. ૩
 અમર સહુને અમૃત પાષા મોહિનિ થયા મહારાજ;
 અસુર સર્વને તો સુરાપાઈ, સુરનાં તો કર્યાં કાજ;
 એવા પરમારથી પૂરા રે, નથી એતો અદ્યે અધુરા. ૪
 દાંત ન હોતા ત્યારે દૂધ દીધું, માતાના થાન મોઝાર;
 નરસીરામ કહે નહીં કદિ ભૂલું, એ ગુણ અપરમપાર,
 સદા ધ્યામોધાસે સંભારૂં રે, હરિવર હૈયામાં ધારૂં. ૫

૫૬ ૩૩ મું.

માતું પાવાની પટરાણી ભવાનિ મા કાળકારે લોલ.

એ રાગ.

- રહીને એક સમે કેલાસ શિવે વિચારિયું રે લોલ;
 વૃજમાં પોતે વિદ્યાધાર કે નરતન ધારિયું રે લોલ. ૧
- ઉઠ્યા આસનથી તતકાળ કે પૂરણ પ્રેમથી રે લોલ;
 લીલાં ડાકને ડમરૂ હાથકે વગાડે નેમથી લોલ. ૨
- ઉઠ્યા આસનથી અખધૂત ધરી મન રયામમાં રે લોલ;
 નેજાં નાખ્યાં નદ દરબાર કે ગોકુલ ગામમાં રે લોલ. ૩
- જાણ્યું જસોદાએ આજેગી આવ્યા ભાગવારે લોલ.
 આવ્યાં લિક્ષા દેવા કાજ કે પાચે લાગવારે લોલ. ૪
- નથી લીક્ષાનું મારે કામ આવ્યો બિજે કારણે રે લોલ;
 લાડકવાયો જે છે લાલ કે માઈ લાવ બારણે રે લોલ, ૫
- જસોદા બોલ્યાં બેડી હાથ ભોજન દઉ ભાવતાં રે લોલ;
 મારો પુત્ર છે નાનું બાળ રૂવે ધણું લાવતાં રે લોલ. ૬
- બાવો બોલ્યા તેણી વાર કે તજ્યું અન્નપાનને રે લોલ.
 કરીને કંદમૂળ આહાર ધર્યું ધ્યાનને રે લોલ. ૭
- નંદરાણીએ જાણી વાત કે ભુવન સિધાવિયાં રે લોલ;
 કોડે કંચનનો ભરી થાગ કંદમૂળ લાવિયાં રે લોલ. ૮
- લિક્ષા લો જોગી અખધૂત કે ઝાળીમાં ધરે રે લોલ;

 આપીને શુભ આશીર્વાદ કે પાછા પરવરે લોલ. ૯
 ભેગી કહે છે કંચન થાળ અમારે નભેઘરે લોલ;
 ગ્રાણીમાં છેનિધિને સિદ્ધિ કમી નથી કોઘરે લોલ. ૧૦
 ભગ્યે સમાધિથી જે કાળ આવ્યો આ દેશમાં લોલ;
 સુતને દયા કરી દેખાડ કે બાળે વેશમાં લોલ. ૧૧
 જસોદાજી કહે ગોકુલ માંહિ બિજા બહુ બાળછે લોલ;
 મારા સુતને લાગે બીક કે કંઠે વ્યાળછે લોલ. ૧૨
 ભયંકર ભાસે છે રૂઢમાળ ભભુતિ છે ધરીરે લોલ;
 મૃગનું ચર્મ ત્રિશૂળ છે હાથ રહે બાળક કરીરે લોલ. ૧૩
 શિવ કહે તબ્બું વ્યાળ તતકાળ કે બાળક કારભેરે લોલ;
 પાડું જટા તબ્બું ત્રિશૂળ બાળક લાવ બારભેરે લોલ. ૧૪
 ભેગીરાજ જટા નવ પાડ ન ત્યાગીશ વ્યાળનેરે લોલ;
 બીબ્બું જે ભેઘરે તે માગ ન લાવું બાળનેરે લોલ. ૧૫
 બાઈ એતો છે કાળના કાળ કે દેવના દેવછે લોલ;
 નારદ મારદ મુહુર્તજી ગાય કે અકળ અભેવછે લોલ. ૧૬
 વરશે સોળ સહસ્ર શત એકને આઠે સુંદરીરે લોલ;
 તે પ્રભુ તું મુજને દેખાડ કે ભઉ પાછા કરીરે લોલ. ૧૭
 એમ કહી ભેગી અબધૂત કે લાગ્યા નાયવારે લોલ;
 વાગ્યા હમરેને વળિ ડાક કે લાગ્યા રાયવારે લોલ. ૧૮
 સળકયો પાતાળેથી શેષ કરણ કુરમે મર્યારે લોલ;

 ડગવા લાગ્યાં મેર શ્રુંગ દિગ્ગજ દિલમાં ડ્યારે લોલ. ૧૯
 જોવા નલમાં થંબો ભાણુ આવ્યા દેવો ચઢીરે લોલ;
 નાથે રંભા ગાંધર્વ ગાય કરે ફુલની ઝડીરે લોલ. ૨૦
 મળિયાં ગોપીને ગોવાળ કે નંદના ચોકમાંરે લોલ;
 ત્યાં બહુ મળિયાં નરનાર કે થોકે થોકમાંરે લોલ. ૨૧
 કાને રઠ લીધી તેવાર કે જોવા કારણુરે લોલ;
 તેડયા જસોદાએ તતક્ષણ કે લાવ્યાં બારણુરે લોલ. ૨૨
 દરશન કરી દિગંબર દેવ દિલે રાજ થયારે લોલ,
 મૂરતિ રાખીને મન માંચ કે કૈલાસે ગયારે લોલ. ૨૩
 રૂડા હરિહરનો મેળાપ શીખેને સાંભળેરે લોલ;
 તેને કહોછે નરસીરામ પ્રભુ પોતે મળેરે લોલ. ૨૪

પદ ૩૪ મું.

રાગ ગરબી.

ડાલરિયારે ડાલરિયો કંઈ ડાલરિયાની ડાંડી
 નવગજ લાંબીરે રંગ ડાલરિયો—એરાગ.
 હાંસીલોરે હાંસીલો મને મળ્યો મથુરાં વાટે
 જમુના વાટેરે હરિ હાંસીલો. ૧૬.
 હાંસીલોરે હાંસીલોરે માથે માથ પેચાળી
 અમૃત ભાળીરે હરિહાંસીલો. ૧
 હાંસીલોરે હાંસીલોરે ભાળ તીલક રૂપાળુ

નેણુનિહાળુરે. હરિ હોંસીલો. ૨

હોંસીલોરે હોંસીલોરે આંખલડી અણિઆળી

ટશરૂ વાળીરે. હરિ હોંસીલો. ૩

હોંસીલોરે હોંસીલોરે અંધર મોરલી ધારી

કામણુગારીરે. હરિ હોંસીલો. ૪

હોંસીલોરે હોંસીલોરે માતીડાંની માળા,

છે રૂપાળારે. હરિ હોંસીલો. ૫

હોંસીલોરે હોંસીલોરે નરસીંહરામના સ્વામિ

અંતરજામિરે. હરિ હોંસીલો. ૬

પદ ૩૫ મું.

આવોણરે આવોણરે મોહન મારી મેડી

હુતો તારી હેડીરે. આજ આવોણ. ૧૬૬.

આવોણ આવોણરે જોઉં તમારી વાર

ઢાળી ખાટરે. આજ આવોણ. ૧

આવોણરે આવોણરે માથે છોગાં મેલી

ખળવત બેલીરે. આજ આવોણ. ૨

આવોણ રે આવોણરે શંકા કાંધ ન આણું

મંદીર માણું રે આજ આવોણ. ૩

આવોણરે આવોણરે રાતે દિવડા રાખું

જાડન લાખુરે આજ આવોણ. ૪

આવોણરે આવોણરે આજનિ રજનિ રમીએ

લેળાં જમીએ રે આજ આવોજી. ૫
આવોજી રે આવોજી રે નરસીરામના રયામ
પૂરો હામ રે આજ આવોજી. ૬

પદ ૩૬ મું.

સાહેલી રે સાહેલી રે નંદ કુંવર શું નેહ
અદ્ભૂત એહ રે મુણ સાહેલી. ૧
સાહેલી રે સાહેલી રે રજનિ રમવા આવે
મનમાં ભાવે રે મુણ સાહેલી; ૧
સાહેલી રે સાહેલી રે કાળજડું તો કોરે;
ચિતડું ચોરે રે મુણ સાહેલી. ૨
સાહેલી રે સાહેલી રે હરિ હૈયાનો છે હાર.
પ્રાણ આધાર રે મુણ સાહેલી. ૩
સાહેલી રે સાહેલી રે લાવનમાં લેવાણી
એની હું કહેવાણી રે મુણ સાહેલી. ૪
સાહેલી રે સાહેલી રે તાલાવેલી લાગી,
લોક લાજ ત્યાગી રે મુણ સાહેલી. ૫
સાહેલી રે સાહેલી રે નરસીરામના રામ
આવ્યા મારે ધામ રે મુણ સાહેલી. ૬

પદ ૩૭ મું.

વારણ રે વારણ રે વહુવાર વાર

કહું તુજ સાર રે વહુ વારણું. ૧૬.
 વારણું રે વારણું રે કંઈક તો ઢંગ રાખો
 છડો ન નાખો રે વહુ વારણું. ૧
 વારણું રે વારણું રે કાનો કેમ આવે
 સાને સમજાવે રે વહુ વારણું. ૨
 વારણું રે વારણું રે દીકું ભારી જાતે,
 નથી સુણ્યવાતે રે વહુ વારણું. ૩
 વારણું રે વારણું રે કાને સમજા કીધી
 તમે હેલ લીધી રે, વહુ વારણું. ૪
 વારણું રે વારણું રે સાસરીઆમાં રહેવું
 નહિ ચાલે એવું રે વહુ વારણું. ૫
 વારણું રે વારણું રે નરસીરામ કહે આજ;
 રાખો લોક જાજ રે વહુ વારણું. ૬

પદ ૩૮ મું.

સાસુજી રે સાસુજી રે એવું આજ ન નાખો
 જૂઠું કેમ ભાખો રે સુણો સાસુજી. ૧૬
 સાસુજી રે સાસુજી રે જેવું મન હોય જેવું,
 તે તો જાણે તેવું રે સુણો સાસુજી. ૧
 સાસુજી રે સાસુજી રે કહે તેવા સમજાઉ;
 સાચી થાઉ રે સુણો સાસુજી. ૨

સાસુજી રે સાસુજી રે પ્રીતિ પતિથી રાંખી,
 સૂર્યજ સાખી રે મુણે સાસુજી. ૬
 સાસુજીરે સાસુજીરે પતિ છે એક આપ;
 બિજા ભાઈ આપ રે મુણે સાસુજી. ૪
 સાસુજી રે સાસુજી રે નંદનો કુમાર;
 વિધિઆધાર રે મુણે સાસુજી. ૫
 સાસુજીરે સાસુજીરે નરસીરામ કહે આજ;
 ભણુ મહારાજ રે મુણે સાસુજી. ૬

૫૬ ૩૯ મું.

પ્યારાજી રે પ્યારાજી રે પૂરજી રાખો પ્રીતિ
 કહું મુજ વીતી રે પ્રભુ પ્યારાજી. ૧૬.
 પ્યારાજી રે પ્યારાજી રે સાસુડી સંતાપે;
 મેણલાં આપે રે પ્રભુ પ્યારાજી. ૧
 પ્યારાજી રે પ્યારાજી રે નણુંદ બોલડે બાળે,
 તે હૃદ વાળે રે પ્રભુ પ્યારાજી. ૨
 પ્યારાજી રે પ્યારાજી રે કહે કાન બોલાવે;
 સાને સમજાવે રે પ્રભુ પ્યારાજી ૩
 પ્યારાજી રે પ્યારાજી રે પ્રીતિ રાખો છાની,
 હુતો વહુ નાની રે પ્રભુ પ્યારાજી. ૪
 પ્યારાજી રે પ્યારાજી રે કોઈ કહે છે બ્યલિચારી;

છો બ્રહ્મચારી રે પ્રભુ પ્યારાણ. ૫
 પ્યારાણ રે પ્યાણ રે નરસીરામના સ્વામ;
 રડું આઠે જામ રે પ્રભુ પ્યારાણ, ૬

પદ ૪૦ મું.

રાગ ગરબી.

સૈયર શિદને વોળાવે મને સાસરેજો,

એ રાગ.

રીસ છોડા કુવરી વૃષભાનની જો
 માન રસિયા સથે સુખમાનની જો. રીસ૦ ૧
 શિવ બ્રહ્મા ઇંદ્ર સૈવે જેના ચરણને જો,
 શેષ સારદા ઇચ્છે છે જેના શરણને જો. રીસ૦ ૨
 એવા કૃષ્ણ સાથે ન રીસ કીજયે જો,
 પ્યારા પિયુ સાથે પ્રેમરસ પીજયે જો. રીસ૦ ૩
 જેમ વિદ્યા ભણે કોઈક વિદ્યારથી જો,
 માન ગુરૂ સાથે રાખે નહીં સ્વાસ્થી જો, રીસ૦ ૪
 ગાય દુઝણીની લાત ખાંતે ખમીયે જો,
 તે ન ખમીયે તો દૂધ ક્યાંથી જમીયે જો. રીસ૦ ૫
 અભિમાન તણ પ્રભુને પાયે નમો જો,
 નરસીરામ તણા નાથને નિશ્ચે ગમો જો. રીસ૦ ૬

પદ ૪૧ મું.

દુતી પ્રીત રીત એને નથી આવડી જો,
એણે ચારી નંદ ગોપ ઘર ગાવડી જો. દુતી. ૨૬,
વણવાંકે મને મેણલાં મારિયાં જો,
વળી ચોરીનાં કલંક શીર ધારિયાં જો. દુતી ૦ ૧
ગુણ જાણ્યા વિના રૂપને મોહી પડી જો,
કઠણ કરમ રેખ આજ આવીને નડી જો. દુતી ૦ ૨
પાણી પીને ધર પૂછીયું પછી થકી જો.
પસતાવું પડયું પછી થકી નકી જો, દુતી ૭ ૩
કોણ જાણે એણે તે શાં કામણ કર્યો જો,
મંત્ર જંત્ર સાધીને મનહાં હર્યાં જો. દુતી ૦ ૪
દુતી ખોટા તોહોમતથી હૈયુ બળે જો,
નરસીરામ તણા નાથને કોણ કળે જો. દુતી ૦ ૫

પદ ૪૨ મું.

દુતી કહેછે તે દીન દયાળનેજો,
જેને નાથ બુઝાવો વિરહ, જાળનેજો. દુતી. ૨૬
સામ દામ ભેદથી મેં સમજાવિયાંજો,
એક ખોલ ઉરમાંહિ નવ લાવિયાંજો. દુતી. ૧
અવગુણ આપનેા ઉચ્ચર્યો એટલોજો.
ત્રિભુવનપતિ સાંભળીલો તેટલોજો. દુતી. ૨

ચોરું શું તમારૂં ચોરટી તમે કહીજો,
 એવું આળ કોઈને ચઢાવિયે નહીંજો. દુતી. ૩
 રાધા રીસ ચઢાવી પૃથ્વી પડીજો,
 કહેછે કર્મની રેખ આવીને નડીજો. દુતી. ૪
 આપ પાસે આવીશું હવે હારીનેજો,
 નરસીરામ કહે જો મનાવો પ્યારીનેજો. દુતી. ૫

પદ ૪૩ મું.

કહે કૃષ્ણ સુણ રાધે વાત કામનીજો,
 મારે રટના લાગીછે તારા નામનીજો, કહે—ટક.
 પૂરણ પ્રેમ થકી બુદ્ધિશાળી બોલનીજો;
 રાધે અંતરના પડદા તું ખોલનીજો. કહે. ૧
 તુથી વહાલું બીજું મારે કોઈ નથીજો;
 સાચા સોગન ખાઈને કહું છું કથીજો. કહે. ૨
 તારો મારો તે એક જીવ જાણજેજો;
 એમાં અંતર કદી નવ આણજેજો. કહે. ૩
 તારે વિજેગે બજો મારી છાતડીજો,
 ઉઠો ઉઠો રાધાજી કરીએ વાતડીજો. કહે. ૪
 એમ કહીને બળવતે બેઠી કરીજો,
 નરસીરામ કહે ત્યારે રાધે ઉચ્ચરીજો. કહે. ૫

૫૬ ૪૪ મું.

મોહન જાઓ માનીતી તણા મહોલમાંજે,
 જાદૂગારા જૂઠું જૂઠું, ખોલમાંજે. મોહન. ૨૬.
 મૂખે મીઠુંને પેટમાં પાળી ફરેજે,
 એનો વિશ્વાસ કોણ કદીએ કરેજે. મોહન. ૧
 મેંતો આગળથી આવડું ન જાણિયુંજે,
 ઉજળું એટલું દૂધ પરમાણિયુંજે. મોહન. ૨
 મોટા થઇને મહેર કાંઈક રાખીએજે,
 કુંડ કલક કોઇને ન નાખીએજે. મોહન. ૩
 અમે શું ચોર્યું કહો સમ ખાઇનેજે;
 હુંતો ઉચ્ચરૂં ઉર અકળાઇનેજે. મોહન. ૪
 સાચું હોય તે અમારે શીર થાપીએજે,
 નરસીરામ રહે કષ્ટ સરવ કાપીએજે. મોહન. ૫

૫૬ ૪૫ મું.

સુણ માખીતી કરી હું આપું સુંદરીજે;
 ખરેખર કહું ખોટું ન કહું જરીજે. સુણ. ૨૬
 ગતિ તેંતો ચોરીછે ગજ હસનીજે;
 વાણી ચોરીછે કોઠિલના વસનીજે. સુણ. ૧
 કટિ કેશરીની કેમ ચોરી લાવિયાંજે;

નાસા પોપટની ચોરી કેમ ફાવિયાંજે. મુણ. ૨

નેણ હરણી તણાં તે ચોર્યાં છે ખરાંજે,
એવાં શુભ અંગ ચોરી ચોરીને ધર્યાંજે. મુણ. ૩

સોભા વેણીમાં વાસુકીની ચોરી ખરીજે;
ભમર ચોરી પાંખ ભમરા તણી ધરીજે. મુણ. ૪

નરસીરામના સ્વામી કહે શું કહું ધણજે.
રાધે ચોરીયું છે ચિત્ત તેં અમો તણજે. મુણ. ૫

૫૬ ૪૮ મુ.

રાધા હેતે હરીને હરીને મળ્યાંજે,
જેમ દૂધને સાકર બે ભેળાં ભળ્યાંજે. રાધા. ૮૬

પ્યારા આવો પ્રપંચ નવ કીજીયેજે;
વિના સમજે ન અવગુણ લીજીયેજે. રાધા. ૧

વહાલા તમને દીઠે હું થાઉં દેખતીજે,
ચોદલોકમાં બીજને નથી લેખતીજે. રાધા. ૨

ત્યારે વહાલોજી બોલ્યા એક વાતડીજે,
રાધે તમને જોઈ રૂંધે છે જાતડીજે. રાધા. ૩

પ્રાણપ્યારા પ્રેમ ઉપજ્યો છે મુજનેજે,
નવ જોખન આ અર્ધું તન તુજનેજે. રાધા. ૪

એવા બોલ મુણી સ્નેહ ધર્યો નાથનેજે,
નરસીરામ કહે હેતે જાલ્યો હાથનેજે. રાધા. ૫

૫૬ ૪૭ મું.

શેઠ સગાળશા સાધુને સેવે—ઐરાગ.

હોલોને હોલી બે વૃક્ષપર બેઠાં પારધીએ સાધ્યું બાણ,
કષ્ટ ધરી હોલી કંથને કહેછે પિયુષ જશે હવે પ્રાણ;
કહો કંથજી કેમ કરીએરે આંહી થકી કેમ ઉગરીએ. ૧
આકાશ મારગે ઉડવા જઈએ ઊંચો ચઢ્યોછે શીયાણ,
પૃથ્વી ઉપર આ પાપીએ આવીને વ્યાધે સાધ્યું બાણ;
નક્કી હવે પડશે મરવુંરે સુઝે નહીં કેમ ઉગરવું. ૨
કંથ કહે કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે જે નથી અવરનો આધાર,
આરે સંકટ થકી આવી છોડાવશે વીઠ્ઠલ કરશે વહાર;
માટે ધનશ્યામ સંભારોરે ઉગરવાનો આવેજ આરો. ૩
હોલી કહેછે હમણાં છૂટશે ત્રણ ધારો તેનાં તીર,
કૃષ્ણજીતો કહો કયાં થકીઆવશે વેગે વીંધારો શરીર;
આવે કયાં થકી અલબેસોરે, આશા હવે જીવ્યાની મેસો. ૪
કંથ કહેછે સાંભળ કામની ભયથી એવું નવ ભાખ,
કષ્ટ કૃપાનાથ આવીને કાપશે વહાલાનો વિદ્યાસ રાખ;
નથી કાંઈ નગણા એ નાથરે, હરિવર આડો દશે હાથ. ૫
નારી કહે હજી નાથ ન આવ્યા તોએછે તમને પ્રતીત,
મુઆ પછી આવી માવજી મળશે, હરિવર કરશે હીત;
ભલા તમે ભોળપ આણીરે, ન આવિયા સારંગપાણી. ૬

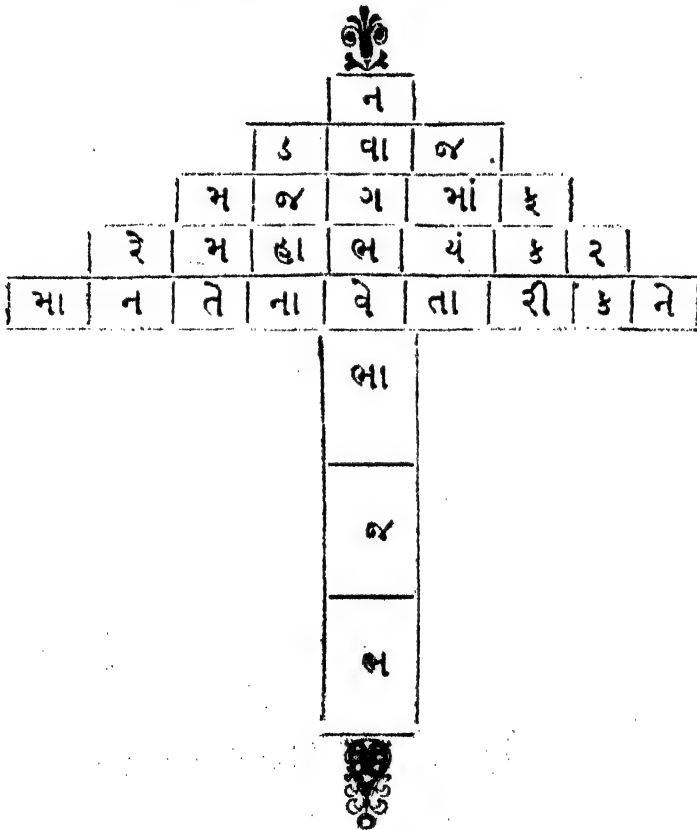
 વિશ્વાસ વોણી વિનતા જાતિ, અવગુણ જેમાં અપાર;
 કોટિ પારથી જો પાસલા બાંધે તોએ ન મરિયે નાર;
 પત્તગ પૃથ્વી ન ધારેરે, તોએ નાથ નિશ્ચે ઉગારે. ૭
 હોલો કહેછે હે હરિ આવો, અરજ કર આવાર;
 અધમ આદારણ આજ ઉગારજો ક'પેછે મારી નાર,
 ધીરજ હુ'તો શી રીતે ધારે સામળીયા તમને સંભાર. ૮
 આહુના મુખથી ગજને છોડાવ્યો પાંચાળીને પૂર્ધાં ચીર,
 એવી રીતે પ્રભુ આ સમે આવો બળવંતા બળવીર;
 પોકાર આ છેલો હુ' પાડરે, પ્રભુ પદ મન પોહોચાડ. ૯
 અંતરજામીએ અરજ સુણીને દયા આણી દીનનાથ;
 વ્યાધને કાળો વ્યાળ ડસાવ્યો, પાપી પડ્યો ઊંધે માથ;
 ગયો છૂટી ત્યાં થકી તીરરે, શીચાણાનું વીંધ્યું શરીર. ૧૦
 શીચાણાને પારથી બેઉ પડિયા એક પલકની માંચ,
 નરસીરામ કહે નાથ ભજે તે એમ સુખી સદા થાય;
 હોલો હોલી હરિએ ઉગાર્યારે, સમરતાંજ કારજ સાર્યાં. ૧૧

છત્રપ્રબંધ.

ઢાહરો.

નડવા જમ જગમાં ફરે, મહા ભયંકર માન;
તે નાવે તારી કને, ભજ ભાવે ભગવાન.

સમાપ્ત.

સવૈયો.

દુખવે દિલ કંથ તણું અતિશે,
કટુબેણ મુખે વરશી વરશી;
લડતાં કદિ તમે ન થાયજ તેહ,
દિસે લડવા તરશી તરશી;
જુગતી કરીને જર કંથ તણું,
હરિલે સઘળું હરખી હરખી.
તરણી જગમાં નહિ તે વખણાય;
કહે નરસી નરશી નરશી. ૧

અગાઉથી ગ્રાહક થઇ આશ્રય આપનારનાં મુખ્યારક નામની યાદી.

પીઠવડી.

૧૦ રા. રા. નથુ હરજીવન—

૧ રા. મોનજી ત્રીકમજી—

૧ રા. હીમતલાલ ઝીણા—

૧ રા. હરિલાલ પુરષોત્તમ—

૧ રા. પુરષોત્તમ હરિ—

૧ રા. ત્રિભોવન વાસજીજી—

૧ રા. જ્ઞેશંકર નરભેરામ—૧ રા. કુંભાર પ્રેમજી કાનજી.

૧ રા. કુમારહમીર નારાયણ—૧ મોતી. વાલજી માવજી.

૧ રા. વૈદ. રણછોડ જસરાજ—૧ રા. હકર જીહા ગીગા.

૧ રા. મહેતાજી પૂલશંકર કાળીદાસ—૧ રા. ગોવિંદજી લવજી

૧ મોતી કાનજી લાધા—૧ રા. જટાશંકર જગજીવન.

રામપરા.

૧ રા. નથુ દામજી વિપ્ર—

જામનગર.

૧ શેઠ. હાજી અબદરમાન હાજી અઈઉબ.

સુરત માંડવી.

૧ રા. દાકતર શાપુરજી કુવરજી શેઠ—

અકાળા.

૧ રા. મોહનલાલ હરિભાઈ—

ઉમરાવતી.

૧. ગોપાળ કૃષ્ણ ધીચડ—

ધોળેરા.

૧. રામજી વશરામ કવિ.—૧. પંચોળી ગોવિંદજી દેવકૃષ્ણ

ચક્રગઢ.

૧ રા. જોશી શંભુ નાથજી—૧ રા. જોશી ભીમજી મયાશંકર

૧ રા. જોશી કાશીરામ દયારામ—૧ રા. ગોવરધન પુરૂષોત્તમ

૨ રા. પટેલ હરદાસ રાજ—૧ રા. પટેલ. રયા નથુ.

૧ રા. પટેલ વેલજી રામજી—૧. સોની ઓધડ જોડા

પીપરલગ

૧. વાળા કાચડ હાદા શ્રી દરબાર.

વાંછાવડ દેવળીયા.

રા. રા. મેહેતાજી દયારામ ભવાનીશંકર—

૧ રા. જ્યેષ્ઠ અમુલક—૧ સોની પૂજા માલા—

અમરેલી.

૫ રા. ઠક્કર વશરામ લક્ષ્મીદાસ—૫ રા. વ્યાસ રામજી ભગવાન

બુકમેલર—૧ રા. હેમરાજ ગોપાળ—૧ રા. હેમરાજ હીરજી

કે. મુ. ૧ રા. રા. લક્ષ્મીલાલ ઉમેદવાર—

મોટી ધારી.

૧ રા. મેહેતાજી નાનાલાલ-ત્રકતલાવ. ૧ રા. મેહેતાજી બેચર

ચરખા ૧ રા. મેહેતાજી ઉમિયાશંકર વીરજી—૧ રા.

હરિભાઈ સવળ આસી૦-૧ રા. રા. વાળા વીરભોજ ચરખા
ભાગદાર-૧ રા. મહમંદ પૂજા પોલીસ પટેલ-૧ રા પ્રભાશંકર
અવલરામ કામદાર-૧ શા. જ્યેષ્ઠ દામજી-૧ રા. રામજી
વેલજી ગરમલીના પોલીસ પટેલ.

ભાડેર ધારી.

૧ રા. દોશી મોતીચંદ કાળા-૧ રા. મેહેતા. પિતાંબર રામજી
ચાડીયા.

૧ રા. જીવનલાલ લીલાધર તળાટી-૧ રા. ધરમશી નાનજી-૧
પટેલ મૂલજી પાંચા-૧ રા. રામ નથુ-૧ રા. પટેલ નારાય
ણ ઝીણા-૧ રા. માળિલા પટેલ બેચર ઝીણા.

લાખાળીયા.

૧ રા. રામજી ઝીણા,
સોનારીયા.

૧ રા. રામનારાયણ પટેલ-૧ રા. પટેલ કશન રત્ના.
સાજીયાવદર

૧ રા. વાલજી નથુ-૧ રા. લક્ષ્મીશંકર શિવશંકર.
૧ પટેલ પરબત ખીમા.

ગારીયાધાર

૧ રા. રઘુનાથ સ્યામજી-

દેવળીયા.

૧ રા. હીરજી દેવજી-૧ રા. જીવનલાલ સુંદરજી-૧ રા. ઠકર
નરસી હસરાજી-૧ રા. મેહેતા વીરજી આણંદજી-૧ રા.
મેહેતા રણુછોડ ગોપાળજી-૧ રા. સોની લખા હાદા-૧ રા.
મેહેતાજી કાળીદાસ મયારામ-૧ રા. મેહેતા પિતાંબર મોનજી

૧ રા. મેહેતા અમૃતલાલ દયારામ-૧ રા. મેહેતા નારણુજી
બેચર-૧ રા. મેહેતા બેચર માલજી-૧ રા. ગાંડા દેવશી
ગોખરવાળા.

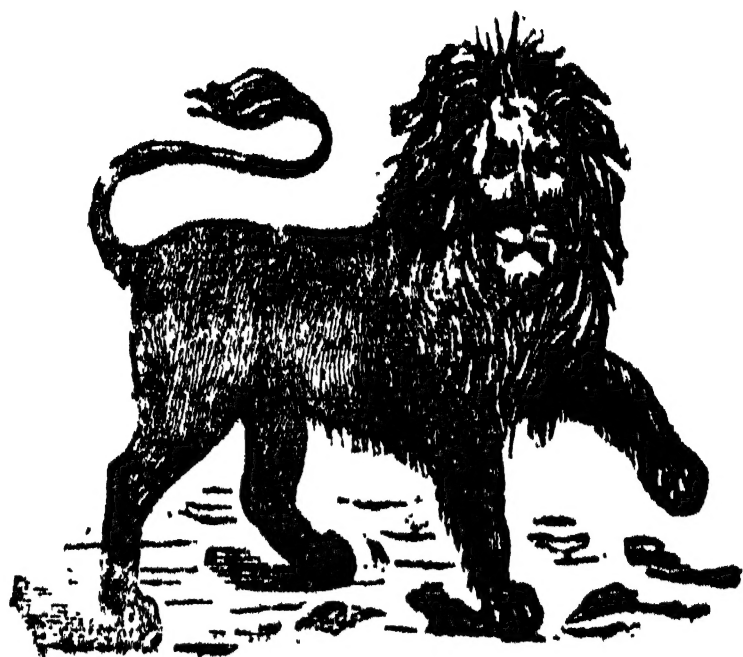
૨. રા. તલાટી. આણંદજી-૨ રા. મેહેતાજી હગનલાલ ૨.
રા. ઠક્કર ભગવાન બાવા.

આ સિવાય બીજાં નામ અમને મળેલાં છે પણ અં-
થ છાપતાં ઊતાવળ થવાથી તેઓનાં નામ રહી ગયાં છે.
તે ગુણુગ્રાહી વાચક ક્ષમા કરશે. તેઓનાં નામ બીજી વ-
ખત કોઈ પુસ્તક છાપતાં પ્રસિદ્ધ કરીશ.

એમ. વી. બાલકૃષ્ણદાસ ઠેકાણું ઠાકર સદાનંદની કં-
પની, બુકસેલરની દુકાને મળાસ.

આ પુસ્તક કોઈએ કૃત્તાની રજા સિવાય છાપવું નહીં.

જોડેર ખખર.

આ ચાપડી નીચે લખેલ ઉકાળેથી રા-

કડી કિમ્મતે મળશે.

અમદાવાદ—બુકમેજર હરજવાન હરજવાન ૧.

આલોટાગુની લવેલી.

અમરેલી—બુકમેજર ભગવાન રામજીની દુકાને.

પીઠવડી—નથુ હરજવાનની દુકાનેથી.

દેવગિયા—કાંતાની પાતાની પામેયા.

